

GRABULEDA, Josep; VILARRUBIAS, Esteve. *Rafael Vilarrubias, un reporter d'avantguarda*. Girona: Rígau, 2005. 105 p.

Guinovart, obres del 2000 al 2005. Girona: Caixa de Girona, 2005. 143 p.

HORTAL, Eulàlia; BARGALLO, Josep. *Dances i costums del Baix Empordà*. Girona: CCG, 2005. 258 p.

La construcció d'habitatges a les comarques de Girona, 1986-2004. Girona: Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona, 2005. 34 p.

La cultura jurídica dels advocats catalans del segle XVI. Una visió a través dels llibres conservats en biblioteques i arxius de Girona. Girona: Il·lustre Col·legi d'Advocats de Girona, 2005. 95 p.

MESTRE, Catalina; MORETA, Cristina [coord.]. *La casa somiada*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2005. 57 p.

NOGUERA, Antoni; CALZADA, Arcadi; PLADEVALL, Antoni; SOLER, Carles. *El Crist romànic a les terres de Girona*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 175 p.

PALMADA, Guerau [et al.]. *El patrimoni del Pla de l'Estanty. Inventari històric i arquitectònic de la comarca*. Banyoles: Consell Comarcal del Pla de l'Estanty, 2005. 670 p.

PALOL, Pere. *El «castrum» del Puig de les Muralles de Puig Rom*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya de Girona, 2005.

PARETA I MARIANEDAS, M. Mercè. *Construir Girona. L'arquitectura com a reflex de la societat, 1936-1955*. Girona: Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona/CECAM, 2004. 157 p.

PLANAS, Sílvia. *Filles de Sara*. Girona: CCG, 2004. 144 p.

PAYRE I ROIG, Didier. *Canigó, la muntanya catalana*. Sant Vicenç de Castellet: El Farell, 2005. 144 p.

PÉREZ GALDOS, Benito [edició de Carles Bastons i Vivanco]. *Gerona*. Madrid: Castalia Didáctica, 2005. 384 p.

PITXOT, Antoni; AGUER, Montse. *Teatre-Museu Dalí de Figueres*. Sant Lluís: Triangle Postals, 2005. 204 p.

Osor, entre el record i el futur

BRUGUERA, Fèlix.

Mines d'Osor. Imatges i records.

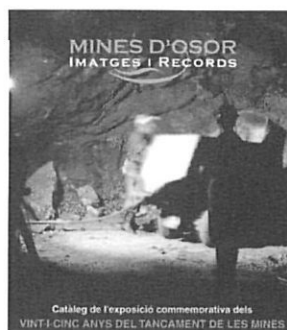
Catàleg de l'exposició dels 25 anys del tancament de les mines.

Ajuntament d'Anglès i Osor, 2004. 82 pàgines i un DVD.

El Grup d'Estudis de la Vall d'Anglès (col·lectiu que treballa desinteressadament per la recuperació de la història, cultura i patrimoni d'aquesta zona), amb la col·laboració dels ajuntaments d'Anglès i d'Osor continua promocionant el projecte *Mines d'Osor, Imatges i records*. La iniciativa va començar el passat desembre amb la materialització d'una exposició, un catàleg i un DVD que recull la història d'aquesta conca minera, coincidint amb el 25è aniversari del seu tancament.

El 15 d'octubre de 1979 es tancava definitivament la mina Leonor, i el 15 de gener de 1980 la planta de concentració de mineral anomenada El Lavadero. A l'explotació minera de Minersa hi van arribar a treballar prop de 300 persones i va ser una de les millors del món pel que fa a la producció d'espat fluor. La il·lusió de molts dels treballadors per recuperar material relacionat amb «la Mina» va ser el motor impulsor del projecte.

La repercussió social que ha tingut la mostra als

diferents indrets on ha estat exposada (Anglès, Osor i Bonmatí) demostra la serietat de la recerca històrica aconseguida. Però el més lloable de la iniciativa és, sens dubte, el caràcter divulgador que ha adquirit: només a Anglès va rebre més de 4.000 visitants. A més, ja s'han esgotat els 700 exemplars del catàleg i DVD que es van editar. El projecte també es va presentar al V Congrés Internacional sobre Patrimoni Geològic i Miner que es va celebrar a la població de Cercs, i properament s'instal·larà al Col·legi d'Enginyers Industrials de Barcelona. El Grup d'Estudis continua treballant en la recuperació, catalogació i conservació de material relacionat amb les mines d'Osor perquè pugui ser instal·lat al futur museu de la població d'Anglès.

La davallada econòmica d'aquesta vall, que va començar amb la crisi minera i s'ha agreujat amb el tancament de nombroses fàbriques tèxtils, fa pensar que s'ha de potenciar el

turisme com un dels motors econòmics de futur. Segur que iniciatives com aquestes, sorgides de l'interès popular, però no per això mancades de rigor i encant, contribuiran perquè aquest fet sigui possible.

Magda Martí

Béns culturals, béns dels ciutadans

BOADAS I RASET, Joan;

CASELLAS I SERRA, Lluís-Esteve (directors).

Girona. Guia d'arxius, biblioteques, centres de documentació i museus.

Col. Guies Urbanes, 10.

Ajuntament de Girona, 2005. 207 pàgines.

A hores d'ara a la ciutat de Girona ofereixen servei públic onze arxius, vint biblioteques, deu centres de recursos documentals i sis museus. Els mantenen diferents administracions públiques, universitats, col·legis professionals, el bisbat, una empresa periodística i una fundació privada. Això és el que aplega aquest repertori de referència. En una nova edició caldrà incloure també el CeDRe-Centre de Recursos per a la Pau i la Solidaritat, de la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme.

Els continguts generalistes i especialitzats del

patrimoni escrit i documental existent a la ciutat abasten allò local i universal en tots els tipus de suport imaginables: del plom ibèric inscrit de Sa Cobertera (Palamós) als DVD de les produccions hollywoodianes.

La dinàmica dels equipaments és tan diversa com els homes i dones que hi treballen, els mitjans amb què compten i el grau de recepció dels usuaris (clients no, si us plau).

La guia propicia, almenys, dues consideracions. Una, l'oportunitat de cohesionar la xarxa més enllà de les relacions informals relativament sovintejades entre els professionals. L'altra, que l'efectivisme d'una edició tan exquisida i marquetiniana (tributària de l'autoemoció i reclam per a la complaença) no escateixi les precarietats perpètuas de la Biblioteca Pública Provincial o l'Arxiu Diocesà.

Josep Pla, un home enamorat de Girona, va deixar dit que «la biblioteca ha de demostrar constantment que davant de l'accés al coneixement, tothom és igual i posseeix la mateixa dignitat». I això val, també, per a tots aquests centres patrimonials, es diguin com sigui.

Els principis, però, són regits per la tecnocràcia. Tot un risc i temptació en la gestió dels equipaments. Cal evitar caure en el reglamentarisme excessiu invocant la protecció dels drets

d'autor. Aquests drets no s'han d'enfrontar als dels ciutadans quan s'acosten al patrimoni que sufraguen.

Carles Sapena

Un retrat de la societat agrària del segle XIX

SAGUER, Enric.

Treball agrari i reproducció econòmica. El Baix Empordà, 1850-1880. Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines. Girona, 2005. 312 pàgines.

La Biblioteca d'Història Rural, publicada i promoguda per l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines (i amb el suport del Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona), ha tret al carrer el seu catorzè exemplar, setè dins la col·lecció Estudis, destinada, com el seu nom indica, a publicar investigacions realitzades en el camp de la història rural. Concretament, es tracta de la publicació de part de la tesi d'Enric Saguer, doctor en història de la Uni-

versitat de Girona, autor de multiplicitat de treballs al voltant de la situació de l'agricultura gironina dels segles XIX i XX. L'objectiu final, com s'assenyala a l'epíleg, és mostrar una realitat canviant en el camp gironí al llarg dels darrers dos segles. Les transformacions patides a l'agricultura en el primer terç del segle XX (i accentuades amb el despoblament agrari de la segona meitat de segle) formen part d'una dinàmica de transformacions lentes però continuades, bona part de les quals es poden detectar (o almenys, insinuar) en el llibre objecte de la nostra ressenya. L'autor intenta aproximar-se a la situació de l'agricultura i les societats rurals a la comarca del Baix Empordà a mitjan segle XIX; el propòsit és facilitar-nos un retrat robot el més proper possible a la realitat agrícola baixempordanesa d'aquells moments. L'agricultura (al costat de la indústria surotaquera) era la principal activitat dels habitants del Baix Empordà, però aquest retrat no es limita al marc agrari, sinó que s'estén cap al conjunt de la societat de l'època.

El primer elogi que mereix el treball és el gran nombre de fons consultats. Els amillaments han estat la principal font, però complementada amb d'altres com cartilles d'avaluació agrària, padrons d'habitants, fons notariaus, documentació provinient de fons privats, articles, llibres i altres tractats

publicats durant l'època... L'autor ens avisa de les limitacions de cada font, és conscient que cal mirar-se amb lupa el que indiquen els documents. Saguer ens demostra els seus amplis coneixements sobre els fons disponibles. La documentació és treballada amb ponderació, i es contrasta les divergències que hom pot trobar entre diferents fonts paral·leles. Bona part d'aquesta documentació va inclosa en un pràctic CD que s'ha adjuntat al llibre, per tal de posar-la a disposició dels investigadors que vulguin analitzar en profunditat aspectes tractats amb poca intensitat al llarg del llibre.

Primerament, l'autor ens fa un retrat dels diferents conreus que hom trobava al Baix Empordà de 1850-1880. Hi detecta un predomini del blat: «La producció de blat era, a mitjan segle XIX, l'objectiu econòmic principal de l'agricultura baixempordanesa» (p. 34). Hi observa també la presència de rotacions de conreus, indicadors d'una agricultura més intensiva, tot i que dades disperses indiquen la pervivència del guaret. Finalment, Saguer analitza el paper de la ramaderia; detecta el predomini dels animals de treball (boví, cavall...) sobre els de renda i conclou que el Baix Empordà fou una zona amb una elevada densitat ramadera dins la Catalunya del moment. El següent capítol està dedicat a les tècniques de treball en